

ශ්‍රී ලංකාවේ
ජාතික ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්තිය

ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව

අංක.31 , පතිබා පාර ,
නාරාහේන්පිට ,
කොළඹ 05.

ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය

පටුන

	පිටු අංකය
01. හැඳින්වීම	1-5
02. ජාතික ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති අවශ්‍යතාව	6-8
03. ප්‍රතිපත්ති පදනම	9
04. ප්‍රධාන මූලධර්ම	9-10
05. ප්‍රතිපත්ති ඉලක්කය	11
06. ප්‍රතිපත්තියේ අරමුණු	11-13
07. ඉඩම් පරිහරණය සඳහා යෝජිත ප්‍රතිපත්ති	13-23
1. භූමිය හා ජනතාව	
2. කෘෂි කර්මය හා ආහාර	
3. සුරක්ෂිතතාවය	
4. භූමිය හා ස්වභාව ධර්මය	
ඇමුණුම	24-27

අහස් කුස පියාසර කරන පක්ෂීන්ටද වන ලැහැබවල
ඔබ්බෙන් සැරිසරන සතුන්ටද මෙරට තුළ ජීවත්වීමට
ඕනෑම තැනක සැරිසැරීමට ඔබට මෙන්ම අයිතියක් ඇත.
භූමිය මිනිසාට සහ අනෙකුත් සියළුම ජීවීන්ට අයත් වූවකි.

ඔබ එහි භාරකරු පමණි

මිහිඳු මහරහතන් වහන්සේ විසින් දේවානම් පියතිස් මහ රජුට
දේශනා කරන ලදී.
(කි.පු.306)

01. හැඳින්වීම

මිනිසාගේ ජීවන පැවිත්ම (Livelihood) රඳා පවතින ප්‍රධානතම සම්පත ලෙස ඉඩම් හඳුන්වනු ලැබේ. එය සියළුම ස්වාභාවික සම්පත් අතර ප්‍රධානතම සම්පත වන අතර එය තුළ අනිකුත් සියලු සම්පත් අන්තර්ග්‍රහණය තිබේ. එබැවින් භූමිය සියළුම මාවන ජෛවීය සහ පාරිසරික අවශ්‍යතා සඳහා පාදක වන මූලික ස්වාභාවික සම්පත ලෙසද හඳුන්වනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකාව වැනි ජනගහණයෙන් අති බහුතරයක් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල ජීවත් වෙමින් කෘෂිකර්මාන්තයෙන් යැපෙන රටක ඉඩම් පරිහරණය විද්‍යානුකූලව සැලසුම් කිරීම , දේශීය ආහාර සුරක්ෂිතතාවය පිළිබඳ අරමුණ සාක්ෂාත් කර ගැනීම , තිරසාර ග්‍රාමීය සංවර්ධනය, ග්‍රාමීය දරිද්‍රතාවය නැති කිරීම , සහ ස්වාභාවික සම්පත් පිළිබඳ නිවැරදි කළමනාකරණය , ආදී ඉලක්ක ජය ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රධානතම මෙවලමක් බවට පත් විය යුතුව තිබේ. එසේම නාගරික සහ අර්ධ නාගරික ප්‍රදේශවල උග්‍රව ඇති මානව පාරිසරික ගැටළු විසඳා ගැනීමේ ප්‍රධානතම ප්‍රවේශය විය යුත්තේද විද්‍යානුකූල ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණයයි.

අවිධිමත් ඉඩම් පරිහරණය විවිධ මානව ජෛවීය හා පාරිසරික ගැටළු ඇති කරන අතර විද්‍යානුකූල ඉඩම් පරිහරණය තිරසාර මිනිස් පැවැත්ම උදෙසාද පාරිසරික සමතුලිතතාවය උදෙසාද අත්‍යාවශ්‍ය අංගයක් වන්නේය. ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින අවිධිමත් භූමි භාවිතයන් හේතුකොට ගෙන ස්වාභාවික උපද්‍රවලින් වන බලපෑම් වැඩිවීමේ ප්‍රවණතාවයක් පසුගිය දශක කීපය තුළ පැහැදිලිවම දැකගත හැකි විය. නිදසුනක් ලෙස අයෝග්‍ය බෑවුම් ප්‍රදේශවල ජනාවාස ඇති කිරීමත් , කොටිකාලීන හෝගවගා කිරීමත් නිසා පැංඟු බාදනය වේගවත් වී ඇති අතර නායයාම් අධිකවීමත් , ගංගා ඇළ දොළ මාර්ග අවසාධිත වලින් පිරීයාම සහ ජලාශ රොන්මඩ වලින් පිරීමෙන් ඒවායේ ධාරිතාවය අඩුවීමත් , එමඟින් ඇතැම් අවස්ථාවල ගංවතුර තර්ජනයට මුහුණ පෑමට සිදු වීමත් දක්නට ඇත. එමතුද නොව, අවිධිමත් භූමි භාවිතා ක්‍රම හේතුකොට ගෙන සක්‍රීය බවින් ඉහළ අගයක් ගත් කෘෂිකාර්මික ඉඩම් ඉතා පහළ නිෂ්පාදන මට්ටමකට පත්වී තිබේ. සංඛ්‍යාලේඛන වලට අනුව මෙරට කෘෂිකාර්මික බිම්වලින් 44% ක ප්‍රමාණයක් කුමන හෝ භූමි භායනයකට පත්වී තිබීම දැක්විය හැකිය.

එමෙන්ම මෙරට ඉඩම් සම්පතේ අයිතිය හා භුක්ති රටාව පිළිබඳ සලකා බලන විට දැඩි අසමතුලිතතාවක් දක්නට ඇත. එනම් ප්‍රමාණයෙන් ඉතා කුඩා කෘෂිකාර්මික බිම් කැබැලි විශාල ප්‍රමාණයක් දක්නට ලැබෙන අතර එම ඉඩම් ආර්ථිකමය ඒකක වශයෙන් නොවැදගත් හෝ ඵලදායී නොවන තරමට කුඩා වී තිබේ.

එමෙන්ම විශාල කෘෂි බිම් ප්‍රමාණයක් , ප්‍රමාණයෙන් විශාල වතු වශයෙන් පවතින අතර , ඒවායේ ද බහුතරයක් ප්‍රදේශ උභය පරිහරණ තත්වයේ ඇත. මෙම තත්වයන් දෙකම ඉඩම් සම්පත් ඵලදායී ලෙස භාවිතා කල යුතුය යන පදනම මත සලකා බලන විට අනිවාර්යයෙන්ම විධිමත් සැලසුම්කරණයකට පත් කල යුතු බවට නිගමනය කල හැක. මෙවැනි පසුබිමක් යටතේ විද්‍යාත්මක පදනමක් මත ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් කිරීම හා එම සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම තුලින් වඩාත් තාර්කික ලෙස භූමි සම්පත සෑම පුද්ගලයෙකුටම සාධාරණ ලෙස භුක්ති විඳීමේ අයිතිය තහවුරු වීම සහ පාරිසරික හා වෙනත් හානි අවමවන ලෙස කටයුතු කිරීමට හැකියාවක් ඇති කරනු ලැබේ. මෙම කාර්යය වඩාත් පහසු හා විධිමත් කරනු සඳහා ජාතික ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්තිය ඉවහල් වනු ඇත.

මෙරට ඉඩම් භුක්තියට අදාළ අණපනත් වල ඉඩම් පරිහරණ කටයුතු සම්බන්ධයෙන් යම් ප්‍රමාණයකින් කරුණු සඳහන් අවස්ථා ඇතත් සමස්ථයක් වශයෙන් ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්තිය පොදුවේ විස්තර කිරීමක් එමඟින් සිදු නොවේ.

විවිධාකාර පරිහරණයන් සඳහා ඉඩම් බෙදාදෙන්න කිරීම, ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සකස් කිරීම සහ ඉඩම් යෝග්‍යතා ඇගයීම ආදී කරුණු ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනතෙහි අන්තර්ගත වන අතර ස්වාභාවික ජල මාර්ග , වාරි මාර්ග , ජලාශ , මුහුදු වෙරළ , මාර්ග පස සෝදා යාම වැළැක්වීම , ජල සම්පාදනය ආරක්ෂා කිරීම හා පොදු ගොඩනැගිලි ආරක්ෂා කිරීම ඇතුළු නියමිත වෙනත් කටයුතු වෙනුවෙනු රජයේ ඉඩම් වෙන්කොට තැබීම සම්බන්ධයෙන් රජයේ ඉඩම් ආඥා පනතෙහි කරුණු අඩංගුවේ.

වෙරළ ආරක්ෂා කිරීම හා වෙරළ බඩ ප්‍රදේශවල ඉඩම් භාවිතය සම්බන්ධයෙන් වෙරළ සංරක්ෂණ පනතේ කරුණු සවිස්තරව දැක්වේ. පාංශු සම්පත සංරක්ෂණය කිරීම පාංශු බාදනය වැළැක්වීම , පසෙහි ඵලදායීත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම, හානියට පත් ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කිරීම , ගංවතුර , ලවනතාවය වැනි හානිවලින් පස ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා විධිවිධාන පංශු සංරක්ෂණ පනතෙහි අඩංගු වන අතර ඉඩම් සම්පත මනාව සංරක්ෂණය වන ආකාරයෙන් බුද්ධි ගෝචර ඉඩම් භාවිතයන් , පාංශු සංරක්ෂණය හා පරිසරය සුක්ෂිත කිරීම පිළිබඳවත් ජාතික පාරිසරක පනතේ කරුණු අන්තර්ගතවේ.

ඉහත ආකාරයෙන් ඉඩම් සම්පත හා බැඳුණු විවිධාකාර නීතිවල එම ප්‍රඥාප්තීන් පැනවීමට තුඩුදුන් කරුණු වලට අදාලව පමණක් විස්තර ගෙනහැර දක්වා තිබේ. සමස්ථ විද්‍යානුකූල ඉඩම් පරිහරණ කාර්යයට අදාළ වන අයුරින් එම ප්‍රතිපත්තිය සවිස්තරාත්මක ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම මෙම ජාතික ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්තියෙහි අරමුණ වේ.

02. ජාතික ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්තියක අවශ්‍යතාවය

ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත භූමි ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර් 6,552,500 කි. එය විවිධ පරිහරණයන්ට යෙදවී ඇති ආකාරය පහත සඳහන් පරිදි වේ.

	හෙක්ටයාර්
කෘෂිකර්මය (තේ , රබර් ,පොල් , වී සහ වෙනත් බෝගද ඇතුළුව)	2,605,647
නාගරික ප්‍රදේශ	29,353
වනාන්තර , වනජීවීරක්ෂිත හා පෝෂක ප්‍රදේශ	2,000,000
ඌණ පරිහරණ තත්වයේ ඉඩම්	728,800
රක්ෂිත ඉඩම් (ජලාශ,ගංඟා සහ වාරිමාර්ග රක්ෂිත)	585,300
කෘෂිකර්මය සඳහා අයෝග්‍ය අධික බෑවුම් ආනතියක් සහිත ඉඩම්	380,000
මුඩු ඉඩම්	77,000
මුහුදු මට්ටමට වඩා අඩි 5000 ට (මීටර් 1600) වඩා උස්බිම්	76,400
කඩොලාන සහ වගුරු	70,000
මුළු බිම් ප්‍රමාණය (හෙක්ටයාර්)	<u>6,552,500</u>

- I. මේ අනුව ඉහත දැක්වෙත් පරිදි කෘෂිකර්මය සඳහා භාවිතා කරන විශාල බිම් ප්‍රමාණයක් ඇතත් නිෂ්පාදන මට්ටම අතින් සලකා බලන විට තත්වය අසතුටුදායක බැව් පෙනී ගොස් තිබේ. නිදසුනක් ලෙස තේ , රබර් හා පොල් වගා බිම් වලින් 50 % කට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් අපේක්ෂිත සාමාන්‍ය අස්වනු ප්‍රමාණයට වඩා පහළ අස්වැන්නක් ලබයි. දැනටමත් පරිහරණයට යොදවා ඇති බිම් වලින් හෙක්ටයාර් 7,28,800 ක්ම ඌණ පරිහරණ තත්වයක ඇත. එබැවින් කෘෂිකාර්මික භූමි භාවිතය සැලසුම්ගත රටාවක් අනුව සිදු කිරීම කඩිනමින් කළ යුතුව ඇත.
- II. විසිවන සියවස ආරම්භයත් සමඟ හෙක්ටයාර් 10.53 ක් ව පැවති ශ්‍රී ලංකාවේ ඒක පුද්ගල භූමි අනුපාතය 2001 වර්ෂයේදී මිලියන 18.6 ක් තරම් වූ අධික ජනගහණයත් සමඟ හෙක්ටයාර් 0.29 දක්වා පහත වැටී තිබේ. වැඩිවන ජනගහණය අනුව අනාගතයේදී මෙම ඒක පුද්ගල ඉඩම් අනුපාතය සිංඝ්‍රයන් තවත් පහළ මට්ටමකට පත්වේ. මෙම තත්වය රට තුළ දැඩි ඉඩම් හිඟයක් ඇති කිරීමටත් , එලදායි නොවන මට්ටම දක්වා ඉඩම් කැබලි කුඩා වීමටත් තුඩුදී ඇත. නිදසුනක් ලෙස 2002 කෘෂිකාර්මික සංගණනය අනුව කිසිම ඉඩමක් නැති ගොවි කාණ්ඩයට අයත් පවුල් ඒකක 1,39,465 ක් වාර්තා වී තිබේ. මෙය රජයට අයත් ඉඩම් අනවසර අල්ලා ගැනීම් වලට යොමු වීමටත් නාගරික ග්‍රාමීය ජන සංක්‍රමණ අසමතුලිත මට්ටමකින් සිදු වීමටත් තු දී තිබේ. එබැවින් පදිංචියට හා කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා ඇති ඉඩම් හිඟය අවම කිරීමට ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණය තුලින් විසඳුම් සෙවිය යුතුව ඇත.

- III. ඉඩම් සම්පත ස්ථිතික වන අතර එය කිසිදු ලෙසකින් හෝ ප්‍රමාණානුකූලව වර්ධනය නොවේ. තවද භායනය නිසා ඉඩම් හීන වන සම්පතක් ද වේ. මේ නිසා විද්‍යානුකූල මූලධර්ම මත පදනම්ව සිදු කෙරෙන ඉඩම් පරිහරණයක අවශ්‍යතාවය ඉතා දැඩි ලෙස ඉස්මතු වී තිබේ.
- IV. භූමි පරිහරණය පිළිබඳ තීරණ ගන්නා ආයතන රාශියක් තිබීමත්, ප්‍රතිපත්තිමය කරුණු වලදී සමරූපී නොවන සංකීර්ණ නීතිමය පද්ධතියක් නිසාත්, භූමි පරිහරණ කරුණු වලදී ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයක් නොමැති වීමත්, ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්තියක අවශ්‍යතාවය මතුකර ඇත.
- V. ශ්‍රී ලංකාවේ දළ ජාතික නිෂ්පාදනයෙන් 20 % (ද.ජා.නි. 2002)ක් පමණ කෘෂිකාර්මාන්තයෙන් දායක වන අතර, එම අංශයේ සේවා නියුක්තිය 33.1% ක් පමණ වේ. එසේම මෙරට නිර්යාත වලින් 25% ක් පමණ කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන වේ. එසේ හෙයින් ජාතික ආර්ථකය කෙරෙහි මෙම අංශයේ දායකත්වය තවදුරටත් ප්‍රවර්ධනය කළ යුතුව ඇත. විශේෂයෙන්ම වතු අංශයේ ඌණ පරිහරණ තත්වයේ ඇති ඉඩම් හා එලදායී ලෙස භාවිතා නොකළ හා අත්හල කෘෂිකාර්මික ඉඩම්ද, සැලකිල්ලට ගත්විට ජාතික ආර්ථිකයට කෘෂිකාර්මික අංශයේ දායකත්වය ඉහළ නැංවීමට පුළුල් ඉඩ ප්‍රස්ථා තිබේ.

03. ප්‍රතිපත්ති පදනම

ජාතික ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්තිය මගින්, මෙරට ඉඩම් භාවිතය , ආහාර සුරක්ෂිතාවය තහවුරු කිරීමටත් ආර්ථික සංවර්ධනය ලභාකර ගැනීමටත්, ඉඩම් වල ඵලදායීත්වය ඉහළ මට්ටමකට රඳවා ගැනීමටත් යෝග්‍ය ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් සපයනු ලබයි. එවැනි ප්‍රතිපත්තියක් මගින් මෙරට භූමි සම්පත ආරක්ෂා කිරීමට , සංරක්ෂණය කිරීමට හා තිරසාර භාවිතයට මඟ පෙන්වනවා පමණක් නොව අනාගත පරම්පරාව සඳහා භූමි සම්පත සුරක්ෂිත කරමින් වත්මන් අවශ්‍යතාවයන්ද ඉතා හොඳින් සපුරා ගැනීමට සුදුසු රාමුවක් ද සපයනු ලබයි.

04. ප්‍රධාන මූලධර්ම

ඉඩම් පරිහරණය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය තාක්ෂණික සාධක පාදක කරගන්නා අතරම පස , දේශගුණය , වර්ෂාපතනය, පාංශු බාදනය , වන ආවරණය , පාරිසරික සාධක , ආර්ථික යෝග්‍යතාවය ආදී කරුණු සැලකිල්ලට ගෙන පොදු න්‍යායයන් සකස් කෙරෙනු ඇත.

එම කරුණු පදනම් කර සකස් කරනු ලැබූ ජාතික ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්තියට පාදක කර ගත් මූලධර්ම පහත සඳහන්වේ.

- I. වත්මන් සහ අනාගත පරපුරට තිරසාර ලෙස භූමිය පරිහරණය කිරීම සඳහා ජනතාව වෙනුවෙන් රජය භූමියේ භාරකරු ලෙස ක්‍රියා කිරීම.
- II. කලාපීයකරණය (Zoning) මූලධර්මය මත ඉඩම් පරිහරණය සිදු කිරීම
- III. භූමිය එහි භෞතික යෝග්‍යතාවය මත පදනම් වූ භාවිතයන් සඳහාම යෙදවීම.
- IV. සමතුලිත ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනයක් අත්කර ගැනෙන පරිදි භූමි පරිහරණය හා කළමනාකරණය නියාමනය කිරීම.
- V. භූමියට අදාළ කටයුතු කරන සියළු ආයතන භූමි කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයක් වෙත යොමු කිරීම

05. ප්‍රතිපත්ති ඉලක්ක

ප්‍රතිපත්ති ඉලක්කය

උසස් ජීවන තත්ත්වය , සාමාන්‍යතාවය සහ පාරිසරික තිරසාරභාවය තහවුරු කරමින් ජාතික යහපත සඳහා භූමිය , සම්පතක් ලෙස තාර්කිකව භාවිතා කිරීම.

06. ප්‍රතිපත්තියේ අරමුණු

- I. ජාතික ආර්ථිකය ශක්තිමත් කිරීමට අදාළ වූ කෘෂිකාර්මික නම්‍යතාවන් සහිත භාවිතයන්ට ප්‍රමුඛතාව ගනිමින් වත්මන් හා අනාගත ආහාර සුරක්ෂිතතාවය තහවුරු කිරීම.
- II. ඉඩම් පිළිබඳ කටයුතු වලදී රජයේ කාර්ය භාර්ය පුළුල් කිරීම. එනම් ඉඩම් බෙදාදීමට අමතරව ඉඩම් සම්පත ඵලදායී ලෙස පරිහරණය කිරීමට අවශ්‍ය මඟ පෙන්වීම.
- III. ඌණ භාවිතයන් වළක්වාලීම සහ අවිධිමත් ඉඩම් භාවිතා ක්‍රම වැළැක්වීම.
- IV. රැකියා සපයන මාධ්‍යයන් ලෙස භූමියේ ශක්‍යතාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීම
- V. විවිධ පරිහරණයන් අතරේ භූමිය , තාර්කික (Rational Allocation) බෙදා වෙන් කිරීම සහ භූමි යෝග්‍යතා ඇගයීම (Land Suitability Evaluation) ප්‍රවර්ධනය.
- VI. රජයේ හා පෞද්ගලික ඉඩම් වල පිහිටි සියලු ජල මූලාශ්‍ර ප්‍රදේශ ආරක්ෂා කිරීම සංරක්ෂණය කිරීම හා කළමනාකරණය.
- VII. ජනගහණය හා ජනාවාස ව්‍යාප්තිය තාර්කිකව (Rationally) සිදු කිරීම තුළින් සමතුලිත ප්‍රදේශීය සංවර්ධනයක් හා ක්‍රමවත් ආර්ථික වර්ධනයක් ඇති කිරීම .
- VIII. කෘෂිකාර්මික ඉඩම් කැබලි වීම අවම කිරීම.
- IX. භූමි සම්පත් පරිහරණය කාර්යක්ෂම කිරීම සඳහා ඉඩම් අයිතිය පිළිබඳව ඵලදායී ප්‍රතිසංස්කරණයන් හඳුන්වා දීම.
- X. ස්වාභාවික හා මානව ක්‍රියාකාරකම් නිසා ඇතිවන උපද්‍රව වලින් සිදු වන බලපෑම අවම වන ලෙස කටයුතු කිරීම.
- XI. පරිසර හානි අවම කෙරෙන ඉඩම් පරිහරණයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
- XII. භූමියේ අයිතිය සංරක්ෂණය හා භාවිතය පිළිබඳව ස්ත්‍රී පුරුෂ හේදයකින් තොරව කටයුතු කිරීම ප්‍රවර්ධනය.
- XIII. ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණය කිරීම.
- XIV. පස සහ ජලය සංරක්ෂණය කිරීම

xv. භූමිය හා බැඳුණු ඓතිහාසික , සංස්කෘතික , ආගමික ,හා සෞන්දර්යාත්මක වටිනාකම් සුරක්ෂිත කිරීම

07. ඉඩම් පරිහරණය සඳහා යෝජිත ප්‍රතිපත්ති

මෙම යෝජිත ප්‍රතිපත්තිය ප්‍රධාන විෂය ක්ෂේත්‍ර තුනක් යටතේ ඉදිරිපත් කෙරේ.

- I. භූමිය සහ ජනතාව
- II. කෘෂිකර්මය සහ ආහාර සුරක්ෂිතතාවය
- III. භූමිය සහ ස්වාභාව ධර්මය

1. භූමිය සහ ජනතාව

දැනට දිවයිනේ උෞණ පරිහරණයෙන් යුත් හා භාවිතයට නොගන්නා ඉඩම් ප්‍රමාණය වැඩිවීම අවම කිරීම සඳහා භූමි කළමනාකරුවෙකු / පහසුකම් සපයන්නෙකු ලෙස රජයේ කාර්ය භාරය ශක්තිමත් කරන අතරම ඒ තුළින් කෘෂිකාර්මික අංශයට වැඩි ජවයක් ලබාදීම මගින් ඉහළ ඵලදායිතාවයක් කරා ළඟාවීමේ අවශ්‍යතාවයක් ඇත.

අනවසර අල්ලා ගැනීම් හේතුවෙන් ගෙන අවිධිමත් හා නොගැලපෙන ඉඩම් පරිහරණයන් වර්ධනය වී ඇත. එබැවින් රක්ෂිත භූමි භාගයන් හා අධික පාරිසරික සංවේදී කලාපයන් නියමානුකූල නොකිරීමේ හා අනවසර අල්ලා ගැනීම් වැළැක්වීමේ අවශ්‍යතාවද මතුවී තිබේ.

කෘෂිකර්මයෙන් පරිබාහිර අනෙක් ක්ෂේත්‍ර සඳහාද සුදුසු ඉඩම් හඳුනාගත යුතු අතර එවැනි ඉඩම් සඳහා උචිත සංවර්ධන සැලසුම් සකස් කල යුතුව ඇත.

ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණය මගින් ඉඩම් කළමනාකරණය හා ඵලදායිතාවය වර්ධනය කිරීම සඳහා ඉඩම් සම්පත හා බැඳුණු නීතීන් සමාලෝචනයට භාජනය කල යුතු අතර නව නෛතික රාමුවක් හඳුන්වා දිය යුතුය. භූමි සම්පත් කළමනාකරණයේදී ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයක් අනුගමනය කරන

අතර ඉඩම් පරිහරණ ක්‍රියාවලියේදී අදාළ පාර්ශවකරුවන් සමඟ සාකච්ඡා කර තීරණ ගැනීමේදී ඔවුන් හවුල් කරුවන් ලෙසද යොදා ගත යුතුව ඇත.

ප්‍රතිපත්ති :-

- I. ජාතික , පළාත් දිස්ත්‍රික් , ප්‍රාදේශීය හා ග්‍රාමීය මට්ටමේ ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සකස් කරනු ලබන අතර ඉඩම් පරිහරණය මෙම සැලසුම් පදනම් කොට ගෙන සිදු කරනු ඇත.
- II. පදිංචිය , කෘෂිකර්මය හා විවිධ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා යොදා ගැනීමට හැකි සැබෑ ඉල්ලුම සපුරනු වස් එම කාර්යයන් සඳහා යෝග්‍ය ස්ථාන වෙන් කර දීමේ කලාපීය සැලසුම් සකස් කරනු ඇත.
- III. රජය විසින් ජනතාවට ඉඩම් බෙදා වෙන් කර දීමේදී භූමි යෝග්‍යතා ඇගයීමක් (Land Suitability Evaluation) පදනම් කරගනු ඇත.
- IV. භූමි සම්පත් තිරසාර පරිහරණයේදී ප්‍රජා සහභාගීත්වය වැඩි දියුණු කරනු ලැබේ.
- V. ජනතාවට වඩා හොඳ සේවාවක් ලබාදීම සඳහා ඉඩම් භාවිතය පිළිබඳව සේවා / පහසුකම් සපයන ආයතන ශක්තිමත් කෙරේ.
- VI. දැනට පවත්නා ඉඩම් සම්පත හා බැඳුණු නීති සමාලෝචනයට භාජනය කරනු ලබන අතර ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම්කරණයට අදාළ කර ගත හැකි වන නෛතික රාමුවක් හඳුන්වා දෙනු ලැබේ.
- VII. රජයේ ආයතන සතු මෙතෙක් පරිහරණයට නොගත් හා ඌණ පරිහරණයක් සහිත ඉඩම් විදිමත් ලෙස සංවර්ධන කාර්යයන් සඳහා යොදා ගනු ඇත.
- VIII. සෞන්දර්යාත්මක , ඓතිහාසික , පුරාවිද්‍යාත්මක සහ සංස්කෘතිය වශයෙන් වටිනාකමක් සහිත ප්‍රදේශ ආරක්ෂා කරනු ඇත.
- IX. නාගරික පර්යන්තයන්හි (භූමි සීමා මායිමෙහි) පිහිටි කෘෂිකාර්මික ඉඩම් කෘෂිකාර්මික නොවන පරිහරණයන් සඳහා පරිවර්ථනය වීම/ කිරීම අධෛර්යමත් කරනු ලැබේ.
- X. ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය දියුණු කිරීම සඳහා නාගරික ජනාවාස වැඩ සටහන් මෙන්ම එබඳු ග්‍රාමීය වැඩ සටහන්ද සකස් කොට ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ.
- XI. ඉඩම් සංවර්ධන තොරතුරු හුවමාරුව සහ කළමනාකරණය පහසු කිරීම සඳහා ඉඩම් තොරතුරු ප්‍රවර්ධන මධ්‍යස්ථානයක් ස්ථාපිත කොට නඩත්තු කෙරේ.
- XII. කෘෂිකාර්මික ඉඩම් කැබලි වීම අවම කිරීම සඳහා කටයුතු කෙරේ.
- XIII. භායනයට පත් ඉඩම් (Degraded Land) පුනරුත්ථාපනය කරනු ලැබේ.
- XIV. ශ්‍රී ලංකාවේ තිරසාර සංවර්ධනයට බාධා පමුණු වන භූමි භාවිතයන් වැළැක්වීමට කටයුතු කෙරේ.

- XV. රජයේ ඉඩම් අනවසරයෙන් අල්ලා ගැනීම වැළැක්වීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගනු ලැබේ.
- XVI. නිවැරදි හා විද්‍යාත්මක භූමි භාවිතය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම හා අධ්‍යාපනය ලබාදීම සිදු කෙරේ.

2. කෘෂිකර්මය හා ආහාර සුරක්ෂිතතාවය

ඉඩම් පරිහරණය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය සකස් කිරීමේදී ආහාර සුරක්ෂිතතාවය සහ කෘෂිකර්මය සඳහා ප්‍රමුඛතාවය දිය යුතුය. එසේම මෙම ප්‍රතිපත්තිය භූමිය තර්කානුකූලව බෙදා වෙන් කිරීමටත් , එලදායීතාවය වර්ධනය කිරීමටත් ආන්තික නොවන කෘෂිකාර්මික ඉඩම් වෙන් හා විනයන් සඳහා පරිවර්තනය නොකරීමටත් අවධානය යොමු කරනු ඇත. මේ තුළින් දේශීය කෘෂිකර්මාන්තයේ පුළුල් වීමක් අපේක්ෂා කරන අතර එමගින් ආහාර වලින් ස්වයංපෝෂණය වීම ටලක්ක කර ඇත.

ප්‍රතිපත්ති:-

- I. කෘෂිකාර්මික ඉඩම් තිරසාර පරිහරණයකට යෙදීම තුළින් ආහාර සුරක්ෂිතතාවය සහ ආදායම් උත්පාදනය සහතික කිරීම සිදු කෙරේ.
- II. භූමි එලදායීතාවය ඉහළ නැංවිය හැකි අවස්ථාවන්හිදී පමණක් කෘෂිකාර්මික භූමි පරිහරණය විවිධාංගීකරණයට දිරිගන්වනු ලැබේ.
- III. කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පරිහරණය සම්බන්ධයෙන් එලදායී සුදුසු සංරක්ෂණ ක්‍රම අනුගමනය කිරීම පූර්ව අවශ්‍යතාවයක් මෙන්ම අනිවාර්යද වේ.
- IV. සියලුම ආන්තික හා වගා නොකළ ඉඩම් වැඩි දියුණු කරනු ලබන අතර සුදුසු ඉඩම් පරිහරණයකට පරිවර්තනය කරනු ලැබේ.
- V. වී,පොල් ,තේ,රබර්, සහ සුළු අපනයන හෝග සඳහා වඩාත් යෝග්‍ය ඉඩම් හඳුනාගෙන ඒවා සංවර්ධනය කරනු ලබන අතර , මෙකී ඉඩම් අනිකුත් පරිහරණයන්ට පරිවර්තනය කිරීම අදාදේය කරනු ලැබේ.

3. භූමිය සහ ස්වභාවධර්මය

භූමිය හා ස්වභාවික සම්පත් යනුවෙන් භූමියට සම්බන්ධ සියලුම පාරිසරික හා ස්වභාවික සම්පත් සලකා බැලේ. මෙයට දේශගුණය , පස , ජලය , වනාන්තර ,

බණිජ, ද්‍රව්‍ය ,ජෛව විවිධත්වය , වගුරු හා කඩොලාන පරිසරය සමඟ ගැනෙන තෙත් භූමි , ජල පෝෂක සහ වෙරළ කලාපය අත්වේ.

රටේ සියලුම ඉඩම් සංවර්ධනය සඳහා යොදාගත නොහැකිය. භූමි සම්පත තිරසාරව කළමනාකරණය කිරීමේදී සමහර භූමි භාගයන් ආරක්ෂා කිරීම කළ යුතුවේ. භූමිය හා බැඳුණු ස්වාභාවික පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම, සංරක්ෂණය හා එහි ගුණාත්මක බව ප්‍රවර්ධනය කිරීම තුළින් භූමි සම්පත හානියට පත් නොවී දිගු කාලීන යටපැවැත්මද තහවුරු වේ.

ප්‍රතිපත්ති :-

- I. පාරිසරික වශයෙන් සංවේදී ප්‍රදේශ හඳුනා ගනු ලබන අතර , ඒවා ආරක්ෂා කිරීමට හා සංරක්ෂණය කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.
- II. මධ්‍ය මුහුදු මට්ටමේ සිට මීටර් 1600 කට වඩා උත්තනාංශයක පිහිටි සියලුම ඉඩම් ආරක්ෂා කර සංරක්ෂණය කරනු ලැබේ.
 - (අ). එම කලාපය තුළ දැනටමත් භාවිතයට ගෙන ඇති ඉඩම් සුදුසු සංරක්ෂණය ක්‍රම අනුගමනය කරමින් භාවිතා කිරීමට අවසර දෙනු ලැබේ.
 - (ආ). මෙම කලාපය තුළ බැවුම 60 % ට අඩු භාවිතයට නොගත් ඉඩම් වර්ගීකරණයකට භාජනය කරනු ලැබේ. බැවුම 60% ට වැඩි භාවිතයට නොගත් ඉඩම් ස්ථිර වන වගාවට හෝ තෘණ වගාවට යොදාගත යුතුවේ.
- III. මධ්‍ය මුහුදු මට්ටමින් මීටර 1600ට අඩු උත්තනාංශයක පිහිටි බැවුම 60 % කට වැඩි රජයේ හෝ පෞද්ගලික ඉඩම් වල වන ආවරණයක් නොමැත්තේ නම් එම ඉඩම් වන වගා හෝ කෘෂි වන වගා පද්ධතියට පරිවර්තනය කිරීම / පාංශු සංරක්ෂණ ක්‍රම අනුගමනය කිරීම මගින් බැවුම ස්ථාවර කිරීමට පියවර ගනු ලැබේ.
- IV. අධික ජෛවීය සහ ජල විද්‍යාත්මක වටිනාකමක් ඇති ස්වාභාවික වනාන්තර දැඩි සංරක්ෂිත වනාන්තර පාලනයක් සහිත බහුවිධ කාර්යයන් සඳහා වෙන කරනු ලැබේ.
- V. ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණ මූලධර්මයන් පදනම් කොට ගත් කළමනාකරණ සැලසුම් මත දැනට පවත්නා සියලුම වන වලාවන් සහ වන සංරක්ෂණයන් සිදු කෙරේ.

- VI. නාය යැමට භාජනය විය හැකි වැඩි , මධ්‍යස්ථ , හා අඩු (High, Medium , Low) අවදානමක් සහිත ප්‍රදේශ හඳුනාගැනීම සහ ඒවාට අනුරූපී සංරක්ෂණ ක්‍රම හඳුන්වා දීමට කටයුතු කෙරේ.
- VII. රජයේ හෝ පෞද්ගලික අයිතියට ගැනෙන මිනිසා විසින් නිර්මාණය කල සහ ස්වාභාවික සියලුම ජල මාර්ග සහ ජල ප්‍රභවයන් සඳහා රක්ෂිත සීමා නිර්ණය කරනු ලබන අතර උචිත සංරක්ෂණ ක්‍රම මගින් සංරක්ෂණය කරනු ඇත. මෙබඳු අවස්ථාවලදී අවශ්‍ය වන්නේ නම් පුද්ගලික ඉඩම් අත්පත් කිරීමට කටයුතු කෙරේ.
- VIII. භූමිය හා ජලය කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ස්වාභාවික ගංඟා පෝෂක ප්‍රදේශ කළමනාකරණ ඒකකය ලෙස සලකනු ලැබේ.
- IX. තෙත් බිම් සංරක්ෂණය සහ කළමනාකරණය ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් අනුව සිදු කරනු ලැබේ.
- X. ස්වාභාවික ආපදා වලට භාජනය විය හැකි වෙරළ කලාපයේ අවදානම් ප්‍රදේශ සඳහා භූමි යෝග්‍යතා කලාපීයකරණයක් සිදු කරන අතර ඒ මගින් යෝග්‍ය භාවිතයන් නිර්ණය කරනු ලැබේ..
- XI. භූමිය හා සම්බන්ධ ස්වාභාවික පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම සංරක්ෂණය හා එහි ගුණාත්මක භාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා අදාල විය හැකි පුහුණු කිරීම් දැනුවත් කිරීම් හා අධ්‍යාපනික වැඩ සටහන් ක්‍රියාත්මක කෙරේ.

ඇමුණුම

නිර්වචනය

භූමිය

පෘථිවියෙහි අප ජීවත් වන මතුපිට තලය භූමිය ලෙස සැලකේ.භූමියට පස , අභ්‍යන්තර ව්‍යුහය , භූ රූප , සියලුම අභ්‍යන්තරික ස්වාභාවික ජලාශ සත්ත්ව හා ශාකද ඇතුලත්වේ.

තෛතික වශයෙන් සලකා බලන විට , භූමිය යනු පස හෝ පොළොව මතුපිට බිම් කැබැල්ලක් වන අතර හිමිකමක්ද ඇති බව අදහස්වේ. එමෙන්ම ශාක ජලය මෙන්ම මිනිසා විසින් එක් කළ ගොඩනැගිලි වායුගෝලය සහ පෘථිවි තලයද මෙයට ඇතුලත්වේ.

භූමි පරිහරණය

මිනිසා විසින් භූමිය භාවිතා ඇත්තේ කෙසේද එය භූමි පරිහරණය ලෙස සැලකේ. මිනිසා ජනාවාස සඳහාත් කර්මාන්ත මෙන්ම කෘෂිකාර්මික කටයුතු සහ විනෝදාස්වාද කටයුතු සඳහාත් වෙනත් විවිධාකාර අවශ්‍යතාවයන් සඳහා මෙන්ම වර්තමානයේ භූමිය භාවිතා කර ඇති ආකාරය මීට අඩංගුය. වනාන්තර හා පුරන්වී ගිය ප්‍රදේශ මෙන්ම යටිතල පහසුකම් වෙනුවෙන් වෙන් කල ඉඩම්ද මීට ඇතුලත්වේ.

භූමි පරිහරණ සැලසුම්කරණය

භූමිය සහ ජල සම්පතේ විභවයන් ක්‍රමවත් ලෙස ඇගයීමත් , භූමිය සඳහා විවිධ විකල්ප භාවිතයන් සැලකිල්ලට ගැනීමත් සමාජ ආර්ථික සාධකද අනුව වඩා හොඳ භූමි භාවිතයන් හඳුනා ගැනීමත් , භූමි පරිහරණය සැලසුම්කරණයට ඇතුළත්වේ.

මෙහි පරමාර්ථය යනනේ ජනතාවගේ අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ වන අන්දමට භූමි භාවිතයන් ක්‍රියාවට නැංවීම සමඟම අනාගතය වෙනුවෙන් සම්පත් රැකගැනීමයි.

ඉඩම් බෙදාදීම

එක් පර්ශවයක් විසින් භූමියේ අයිතිය යම් පුද්ගලයෙකුට හෝ පාර්ශවයකට පැවරීම මින් අදහස් කෙරේ. ශ්‍රී ලංකාවේදී බොහෝ දුරට මෙය රජයේ ඉඩම් පුද්ගලයින් වෙත පැවරීම අදහස් කෙරේ.

භූමි හැකියාව වර්ගීකරණය

නිශ්චිත කළමනාකරණ විධි භාවිතා කරමින් නිශ්චිත ක්‍රමයකට භූමිය පරිහරණය කිරීම සඳහා භූමියේ සමස්ථ යෝග්‍යතාවය අනුව වර්ගීකරණය කිරීම.

භූමි යෝග්‍යතාවය

නිශ්චිත භූමි පරිහරණයකට යෙදවීම සඳහා යම් කිසි භූමි ඒකකයක ඇති යෝග්‍යතාවය.

භූමි යෝග්‍යතා ඇගයීම

නිශ්චිත අවශ්‍යතාවයක් සඳහා භූමි ඇගයීමේ ක්‍රියාවලිය (උදා: බෝග වගාව , රක්ෂිත වන වගාව) එහිදී භූමියේ භූවිෂමතාවය ලස , වෘක්ෂලතා , දේශගුණය හා අනිකුත් භූමිය හා සම්බන්ධ භෞතික සාධක (භෞතික භූමි යෝග්‍යතාවය) මෙන්ම සමාජ ආර්ථික තොරතුරු ද (ආර්ථික වශයෙන් යෝග්‍යතාවය) විලේෂණය මත වඩාත් ගැලපෙන භූමි පරිහරණයන් සංසන්දනය සහ හඳුනාගැනීම කරනු ලැබේ.

තිරසාර භූමි පරිහරණය

භූමියෙහි ගුණාත්මක භාවයේ තදබල හෝ ස්ථාවර පිරිහීමක් නොමැතිව නොකඩවා පරිහරණය කිරීම.

ජල පෝෂකය

ගංඟා ද්‍රෝණියක ඉහළ ප්‍රදේශයේ ජලය එකතු කරන ගබඩා කරන සහ ගංඟාවට ජලය නිදහස් කරන ඉහළ ජලධාරා ප්‍රදේශය.

ආහාර සුරක්ෂිත භාවය

ආහාර සුරක්ෂිත භාවය යනු ආහාර ආනයනය කිරීමෙන් හෝ දේශීය ආහාර නිෂ්පාදනය ඇති කිරීම තුළින් යම්කිසි රටක් තම අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කර ගැනීම වේ. එබැවින් ආහාර සුරක්ෂිත භාවය ආහාර වලින් ස්වයංපෝෂණය වීමට සමාන නොවේ.

භූමි භායනය

භූමියේ ඵලදායීතා ධාරිතාවය තාවකාලිකව හෝ ස්ථිර වශයෙන් හීනවීම.

ආන්තික ඉඩම්

ඉඩම් පරිහරණයකට අදාළ වූ අඩු ඵලදායීතාවයක් සහිත ඉඩම්.